

Phytophthora houdt de gemoederen bezig. Na de natte zomer en herfst van 1998 en de vele aardappelen die op het land zijn achtergebleven, ligt een vroege infectie dit jaar op de loer. Na de teelt in 1998, waarbij de meeste telers koperhoudende middelen toepasten, was de stemming onder de boeren 'eens maar nooit weer'. Dit standpunt is met de sombere vooruitzichten aan het veranderen. Telers zijn op de korte termijn gebaat bij een soepeler toelatingsbeleid voor natuurlijke middelen tegen Phytophthora.

Soepeler toelatingsbeleid nodig voor natuurlijke middelen tegen Phytophthora

Koperoxichloride heeft alleen preventief effect

AKKERBOUW

Nog even de feiten op een rij. In 1998 worden in juni de eerste infectiehaarden geconstateerd. Als er niets gebeurt dreigt de oogst grotendeels verloren te gaan. Middelen die op natuurlijke basis zijn bereid hebben in Nederland geen toelating en de pogingen vanuit de sector om via het ministerie van LNV een proeferkenning los te krijgen voor het middel Citrex mislukken. Het feit dat de Europese Verordening het aantal koperhoudende middelen in de bijlage heeft uitgebreid, biedt biologische aardappeltelers de mogelijkheid om het middel koperoxichloride in te zetten tegen Phytophthora. Na een verzoek hier toe aan de controle instantie kan Skal feitelijk niets anders dan toestemming geven voor gebruik. Onwennig trekken de biologische akkerbouwers erop uit om één of meerdere bespuitingen met het middel uit te voeren. Uiteraard ontstaat

er kritiek op het feit dat biologische boeren grijpen naar een ouderwets middel dat in de gangbare aardappelteelt niet meer wordt toegepast omdat er inmiddels milieuvriendelijkere fungiciden op de markt zijn.

Te laat ingezet

Na de aardappeloogst kijken de telers terug op het resultaat en de effecten op het teeltverloop, waarbij de ervaringen uiteenlopen. Koperoxichloride bleek een groeiremmering te veroorzaken, wat voor een aantal telers de genadeklap betekent omdat het gewas zich nauwelijks nog herstelt. Op de percelen waar het loof al goed ontwikkeld was, kon het gewas zich beter herstellen en profiteren van de verdere groei. Over het algemeen blijkt dat koperoxichloride in veel gevallen te laat is ingezet waardoor het kwaad al grotendeels was geschied.

Alleen preventief

Ter bestrijding van de schimmel Phytophthora infestans kan koperoxichloride dus het best preventief worden gespoten. Dit maakt het middel feitelijk ongeschikt om in te grijpen wanneer het gewas al geïnfecteerd is. Een goed resultaat kan worden bereikt indien de koper vooraf (preventief) in kleine hoeveelheden en meerdere malen over het gewas wordt gespoten. Het probleem bij preventief gebruik is dat men van tevoren nooit weet of de bespuiting ook nodig is. In de gangbare aardappelteelt geldt in feite hetzelfde, hier wordt bij voorkeur gespoten met preventief werkende middelen en worden curatieve middelen ingezet als het gewas is geïnfecteerd.

Koper in fruitteelt

Ook telers van biologisch hardfruit gebruiken al jaren koperoxichloride in de

Ook het gebruik van natuurlijke middelen schaadt het imago van de biologische landbouw. Veel beter dan de inzet van middelen is echter een droog en warm seizoen. (Foto Hans Dijkstra)

strijd tegen schurft, naast bespuitingen met zwavel. Uit ervaring en onderzoek blijkt dat meerdere bespuitingen in kleine hoeveelheden, verspreid over het teeltseizoen, de fruitbomen en het fruit het beste beschermen tegen schurft. De hoeveelheden koper kunnen met een gerichte aanpak relatief laag blijven. Hoewel tot dusver koperbespuitingen altijd vóór de bloei hebben plaatsgevonden, wil een aantal biologische fruittelers liever de koperbespuitingen ook enkele malen na de bloei toepassen.

Masterplan

Zowel gangbare als biologische aardappeltelers kampen met de toenemende infectiedruk. Om het tij te kunnen keren heeft LTO-Nederland het Masterplan Phytophthora gepresenteerd (zie pagina 8) waarin de doelstellingen en inzet van middelen zijn opgenomen. De twee doelstellingen zijn continuïteit van de aardappelteelt en vermindering van de milieubelasting die ontstaat tijdens de bestrijding van Phytophthora. Bij de aanpak van de problemen zijn er veel gemeenschappelijke belangen; het is daarom jammer dat de biologische sector niet betrokken is geweest bij de ontwikkeling van het plan. Met name de bestrijding van initiële infectiebronnen en toelating van 'natuurlijke' middelen zijn in ieders belang. Hoewel er al jaren wordt gesproken over een vereenvoudigde toelatingsprocedure voor producten op natuurlijke basis, blijkt het niet

mogelijk om producten als Citrex met toestemming in te zetten. Bij de dienst AID lijkt het opsporen van deze plantversterkende middelen zelfs hoge prioriteit te hebben.

Onderzoek

Om de schade die Phytophthora aanricht beheersbaar te maken, speelt onderzoek een centrale rol. Voor de langere termijn start het Louis Bolk Instituut in samenwerking met IPO-DLO en CPRO-DLO een breed onderzoek. Naast de speurtocht naar rassen met een grote tolerantie (resistentie) voor de schimmel worden ook teelttechnieken onder de loep genomen. Samen met de telers worden experimenten ingezet om de gewasverzorging anders uit te voeren. De resultaten van rasonderzoeken en nieuwe teeltstrategieën zijn meestal pas na lange tijd geschikt voor de praktijk.

Oplossing voor korte termijn

Behalve fundamenteel onderzoek vraagt de praktijk oplossingen voor de korte termijn. Met name de beschikbaarheid van min of meer natuurlijke middelen die Phytophthora infecties tegengaan of uitstellen biedt de biologische telers soelaas. Dit pleit voor een soepeler toelatingsbeleid en meer onderzoek naar middelen waarbij werking tegen schimmels wordt geclaimd.

Op de lange termijn dient fundamenteel onderzoek biologische telers praktische oplossingen te bieden tegen Phytophthora. Op de korte termijn echter zijn biologische telers geholpen met de mogelijkheid om natuurlijke middelen in te zetten. (Foto Ekoland)

Komend jaar zal voor de biologische aardappeltelers een spannend jaar worden, de keuze voor al dan niet spuiten met koperhoudende middelen zal tijdig genomen moeten worden. De afhankelijkheid van deze middelen zal het imago van de biologische landbouw verder aantasten. Alleen daarom al is het te hopen dat we een warme en droge zomer tegemoet gaan.

VOORWAARDEN VOOR ONTHEFFING

Platform Biologica wil in principe het gebruik van koperoxichloride aan banden leggen. 'Dat is momenteel nog niet mogelijk omdat volgens EU-regels het middel toegelaten is', aldus Sjors Willems van Biologica. 'Bovendien is spuiten slecht voor het imago.' Daarom dringt Platform Biologica er bij Skal op aan duidelijke voorwaarden te stellen op basis waarvan telers ontheffing kunnen krijgen. 'Belangrijk is dat de boeren hard kunnen maken dat er sprake is van een noodsituatie. Ze moeten bovendien kunnen aantonen dat ze preventieve maatregelen genomen hebben zoals bijvoorbeeld rassenkeuze en een goede vruchtwisseling.' Volgens Willems is het erg belangrijk dat de hele biologische sector rond het thema koperoxichloride een eenduidig en helder standpunt inneemt, waar iedereen zich ook aan verbindt. 'Platform Biologica gaat hierover offensief communiceren.'